

F. t. l. vedr. Statsanstalten for Livsforsikring

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Forslaget om at privatisere Statsanstalten for Livsforsikring er medtaget i regeringens Handlingsplan om afbureaukratisering fra december 1988 og bidrager til opfyldelse af regeringens forlig i forbindelse med finansloven for 1990 med Kristeligt Folkeparti, Centrumdemokraterne og Fremskridtspartiet om at privatisere statslige virksomheder.

Forslaget bygger på forslagene i betænkning nr. 1189/1990 om privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring, afgivet af et udvalg under Finansministeriet, Budgetdepartementet med repræsentanter for Finansministeriet, Justitsministeriet og kammeradvokaten.

Siden staten i 1842 begyndte med at drive livsforsikringsvirksomhed - først gennem Statsanstaltens forgængere, »Livrente og Forsørgelsesanstalten af 1842« og »Livsforsikrings-Anstalten«, og siden 1871 gennem »Livsforsikrings- og Forsørgelses-Anstalten af 1871«, der i 1893 fik navnet »Statsanstalten for Livsforsikring« - har grundlaget for virksomheden været fastsat i love, senest ved lov nr. 622 af 21. december 1983 om statsanstalten for livsforsikring.

Statsanstaltens forsikringsvirksomhed foregår i direkte konkurrence med de private forsikringselskaber. Lovgivningen om Statsanstalten og dens særlige status som statens livsforsikringselskab indebærer imidlertid, at Statsanstalten er underkastet en højere grad af bundethed end sine konkurrenter.

For at styrke Statsanstalten for Livsforsikrings konkurrenceevne søgte man ved den gældende statsanstaltslov indenfor rammerne af EF's 1. livsforsikringsdirektiv (direktiv nr. 79/267/EØF/af 5. marts 1979 om samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om adgang til at udøve direkte livsforsikringsvirksomhed) at ligestille Statsanstalten for Livsforsikring med de private livsforsikringselskaber.

Statsanstalten blev således undtaget fra det statslige budget- og bevillingssystem, og dens virksomhed blev omfattet af lov om forsikringsvirksomhed.

Statsanstaltens virksomhed er på grund af Statsanstaltens særlige status som en statslig virksomhed imidlertid fortsat begrænset til forsikringer af personer med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark, jf. statsanstaltslovens § 2, stk. 1. Statsanstalten er derfor afskåret fra, som andre forsikringsselskaber, i særskilte selskaber indenfor samme concern at drive både skades- og livsforsikringsvirksomhed.

En vigtig baggrund for forslaget er derfor endvidere, at Statsanstalten for Livsforsikring har en konkurrencemæssig interesse i hurtigt at kunne tilbyde en række tjenesteydelser, der er tæt knyttet til det nuværende forretningsgrundlag, ligesom der er grund til at overveje et forretningsområde, der omfatter finansielle tjenesteydelser mere generelt.

Statsanstaltens interesse i at kunne udvikle sit forretningsområde skal blandt andet ses i lyset af liberaliseringen af kapitalbevægelser og finansielle tjenesteydelser som led i etableringen af det fælles europæiske hjemmemarked, samt de igangværende strukturelle ændringer i de finansielle markeder i Europa.

Det er regeringens opfattelse, at en betingelse for at muliggøre en udvidelse af Statsanstaltens forretningsområde er, at virksomheden overgår til privat regi, og at staten derfor afvikler sit ejerforhold til virksomheden.

2. Privatiseringen i hovedtræk

Regeringen har ved fremsættelsen af lovforslaget lagt vægt på, at udvalget, og dermed både Justitsministeriet og kammeradvokaten, konkluderer, at Statsanstalten for Livsforsikring er en statslig virksomhed, som kan privatiseres ved lov, og ikke en privat selvejende institution eller et gensidigt selskab. Udvalget konkluderer tillige, at en sådan privatisering ved lov, hvor forsikringstagernes og andres retskrav mod Statsanstalten respekteres, ikke vil være ekspropriation. Udvalget bygger sine konklusioner på en omfattende analyse af Statsanstaltens juridiske karakter, herunder en undersøgelse af, om forsikringstagerne har opnået en ejendomsret til Statsanstaltens formue, jf. betænkningens kapitel 4. Det bemærkes, at Statsanstaltens ledelse har tilkendegivet, at den naturligvis vil respektere lovgivningsmagtens afgørelse om dette spørgsmål, selvom ledelsens udgangspunkt har